

Täysistunto

Torstai 12.2.2026 klo 16.00—21.05

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 3/2026 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Jussi Halla-aho: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ympäristövaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Keskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohdientien jälkeen. — Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.49 Työministeri Matias Marttinen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Venäjän bruttaali hyökkäys Ukrainaan on muuttanut merkittävällä tavalla eurooppalaista turvallisuusympäristöä. Tässä ajassa emme voi liiaksi korostaa yhtenäisen ja toimitusvarman puolustusteollisen perustan merkitystä. Me tarvitsemme puolustusteollisia hankkeita, ja näiden syntyminen Suomeen pitää mahdollistaa niin ketterästi kuin vain mahdollista.

Voimassa oleva lainsäädäntö tunnistaa nimenomaisesti puolustushallintoa ja sen omaa toimintaa koskevat tarpeet mutta ei kaikilta osin ota huomioon maanpuolustukselle tärkeitä yksityisiä hankkeita. Tämän vuoksi esityksessä ehdotetaan lainsäädäntöä muutettavaksi siten, että yksityisesti toteutettavien maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten luvitusta sujuvoitetaan. Tämänkaltaisten tuotantolaitosten merkitys maanpuolustukselle voi olla erityisen tärkeä esimerkiksi tilanteessa, jossa ne tuottavat maanpuolustuksen kannalta kriittisiä lopputuotteita, osakomponentteja tai raaka-aineita.

Esityksellä mahdollistetaan nopeampi ja sujuvampi sijoittamis-, lupa- ja rakentamislupamenettely maanpuolustukselle tärkeille tuotantolaitoksille. Tavoitteena on, että kemikaaliturvallisuuslakiin lisättäväksi ehdotettu maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos tai muu maanpuolustuksen varautumistarkoituksen edellyttämä tuotantolaitos, jolla on olennainen merkitys maanpuolustukselle, voitaisiin toiminnanharjoittajan hakemuksesta sijoittaa sijoitusluvalla alueelle, jossa ei ole asemakaavaa tai yleiskaavaa. Kaavoitusprosessiin ryhtymisen sijaan sijoittamisen edellytykset voitaisiin ratkaista maanpuolustukselle tärkeän tuotantotaitoksen sijoittamislupamenettelyssä.

Lisäksi esityksessä annettaisiin kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle mahdollisuus myöntää oikeus rakentamisen aloittamiseen ennen lainvoimaista lupapäätöstä. Mahdollisuus rakentamisen aloittamiseen edesauttaisi sitä, että rakentaminen pysyisi maanpuolustukselle kriittisten tuotantolaitosten osalta aikataulussa, kun tarve ilmenee. Esityksen mu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2026 vp

kainen pääsäännöstä poikkeava aloittamisoikeus koskisi nimenomaisesti puolustusministeriön lausunnon perusteella maanpuolustukselle tärkeitä tai maanpuolustuksen varautumiseksi olennaisen merkityksellisiä tuotantolaitoksia, ja luvanhakijan tulee asettaa myös hyväksyttävä vakuus muutoksenhaun turvaamiseksi.

Kemikaaliturvallisuuslakiin lisätään ehdotuksessa säännökset, joilla otettaisiin huomioon rakentamislain uusi maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupa. Lupamenettelyssä maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen lupahakemus tai ilmoitus voitaisiin käsitellä etuajassa suhteessa muihin hakemuksiin ja ilmoituksiin. Lisäksi maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja voisi rajoittaa kansallisen turvallisuuden vuoksi tuotantolaitosta koskevien tietojen antamista ulkopuolisille. Viranomaiset saisivat edelleen kaiken tarvitsemansa tiedon. Menettelyt perustuisivat kohteisiin, joilla puolustusministeriö katsoo olevan maanpuolustukselle olennainen merkitys.

Esityksessä ei poiketa turvallisuusvaatimuksista tai turvallisuuden arviointia koskevista säännöksistä. Vaarallisten aineiden ja räjähteiden tuotantolaitoksia koskevat vaatimukset koskevat myös maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia, ja lupaharkinta suoritetaan vastaavasti kuin nykyisinkin kemikaaliturvallisuuslainsäädännön nojalla.

Esitys pyydetään käsittelemään kiireisenä kansallisen turvallisuuden kannalta tärkeiden hankkeiden etenemisen vuoksi. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.52 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Turvallisuusympäristömme on muuttanut perusteellisesti Venäjän hyökkäyksen jälkeen. Kun katsomme omaa sijaintiamme kartalla, tuon konfliktin rinnalla näemme selkeästi puolustusteollisten toimitusketjujen haavoittuvuuden. Suomi on kuin saari, ja siksi Suomella täytyy olla omaa, kotimaahan sijoituvaa kriittistä tuotantokapasiteettia puolustusteollisuudessa.

Nyt käsittelyssämme olevan esityksen ydin on selkeä: maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten lupamenettelyjä sujuvoitetaan, nopeutetaan ja sovitetaan yhteen nykyistä paremmin. Tässä esityksessä ehdotetaan lisättäväksi lakiin maanpuolustukselle tärkeitä tuotantolaitoksia koskevat säännökset, joiden määrittelyä ohjaisi puolustusministeriö. Tämä koskee erityisesti laitoksia, jotka valmistavat vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä, eli esimerkiksi ammuskomponenttituotantoa, jota ei voida kriisitilanteessa korvata ulkomaisilla toimituksilla.

Arvoisa puhemies! Tällä hetkellä uuden tuotantolaitoksen lupaprosessi voi kestää vuosia. Se on rauhan aikana ehkä siedettävää, mutta tämän päivän turvallisuusympäristössä täysin kestämatöntä. Esityksen mukaisesti lupia voidaan jatkossa käsitellä ensisijaisina. Rakentaminen voitaisiin aloittaa tietyin edellytyksin jo ennen lupien lainvoimaisuutta tai sijoittamislupa voitaisiin myöntää myös kaavoittamattomalle alueelle, jos hanke on puolustuksen kannalta olennainen. Nämä ovat uudistuksia, jotka suoraan vahvistavat turvallisuuttamme.

Samalla tärkeää kuitenkin on, että turvallisuusvaatimuksia ei kevennetä. Kaikki tekniset normit, riskiarvioinnit ja suojaetäisyydet säilyvät ennallaan. Esityksessä huomioidaan myös tiedon suojaaminen muuttuneen turvallisuusympäristömme myötä. Näistä maanpuolustukselle tärkeistä laitoksista ei julkaistaisi kaikkia yksityiskohtia, koska se altistaisi ne uuden ajan hybridivaikuttamiselle ja sabotaasiriskille. Uudistuksen tarkoitus on siis muuttaa prosessia mutta ei laskea korkeaa turvallisuustasoa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä vahvistetaan Suomen sotilaallista huoltovarmuutta. Se on kykyä ylläpitää, korjata ja täydentää puolustusjärjestelmien materiaalia myös kriisioloissa. Kyseessä on välttämätön osa Suomen varustautumista. Kyse on esityksestä, jolla turvaamme puolustuskykymme selustaa. Luomme paremmat edellytykset sille, että kriittinen puolustustamme koskeva tuotanto sijaitsee meillä Suomessa, toimii ja työllistää täällä Suomessa ja voidaan käynnistää tai kasvattaa Suomessa silloin, kun sitä tarvitaan. Tämä esitys on tarkkarajainen, perusteltu ja Suomen turvallisuuden kannalta erittäin tärkeä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki on poissa. — Edustaja Immonen, olkaa hyvä.

17.57 Tomi Immonen ps: Arvoisa puhemies! Tänään käsittelyssämme oleva hallituksen esitys selkeyttää ja nopeuttaa maanpuolustukselle tärkeiden räjähteiden tuotantolaitosten perustamista ja tuotannon käynnistämistä. Ajoitus on onnistunut juuri nyt, kun puolustusteollisuuden markkinat käyvät kuumana ja räjähteisiin liittyvä kysyntä on kasvanut voimakkaasti. Puolustusteollisuuden kasvu koko Euroopassa on erittäin vahva. Tällä lainsäädännöllä tuetaan myös sitä, että Suomi lisää ketteryytään ja menestyy tuossa kansainvälisessä kilpajuoksussa. Vaikka tämä ehdotus ei varsinaisesti ole hallituksen kasvutoimi, jolla työllisyyttä kasvatetaan ja yritystoiminnan aloittamista tuetaan, niin myös näitä erittäin toivottuja myönteisiä vaikutuksia tällä esityksellä on. Byrokratian purkutalkoot on yksi hallituksen tavoitteista. Siihenkin tämä esitys tuo helpotusta. Esitys purkaa lupiin ja kaavoitukseen liittyvää kankeutta räjähdeteollisuuteen liittyvällä alalla.

Kotimaakuntani Keski-Suomi on ollut yksi hyötyjä viime vuosina puolustusteollisuuden investoinneissa, ja samalla se on hyötynyt myös työllisyyden kasvusta. Maakunnassani on pitkät perinteet toimia puolustusteollisuuden tukialueena Suomessa, ja tätä kehitystä tämä esitys nyt tukee entisestään. Nammon Vihtavuoren tehtaat Laukaassa ovat yksi merkittävä esimerkki maanpuolustuksen kannalta merkittävästä omavaraisuudesta räjähteisiin liittyvässä tuotannossa.

Tämä esitys vie meitä kohti vahvempaa ja turvallisempaa Suomea. Pyydänkin keskusteluissa sekä valiokuntakäsittelyssä huomioimaan tämän ehdotuksen merkityksen osana Suomen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä ja huoltovarmuutta. Ukrainan sodan päättyessä itärajamme tuntumaan palaa kymmeniätuhansia sodan karaisemia sotilaita. Näille venäläisille sotilaille rakennetaan juuri tällä hetkellä uusia varuskuntia. Suomen puolustuskyky itärajalla ei koostu ainoastaan Puolustusvoimien suorituskyvystä ja liittolaissuhteista, rynnäkkökivääreistä ja Nato-sotilaista. Se koostuu myös toimivasta kotimaisesta teollisuudesta, joka pystyy tukemaan kansallista puolustusta kaikissa tilanteissa.

Arvoisa puhemies! Keski-Suomi on Puolustusvoimien operatiivisessa suunnittelussa niin sanottua tukialuetta, aluetta, jonne on sijoitettu tärkeää räjähd- ja ampumatarviketuotantoa tai niiden varastoja. Viime vuosien puolustusteollisuuden investoinnit esimerkiksi Laukaaseen ja Jyväskylään vahvistavat entisestään maakunnan merkitystä maanpuolustuksen merkittävänä tekijänä. Ilman räjähdysaineita ja ampumatarvikkeita ei ole uskottavaa armeijaa. Tämän lakiehdotuksen myötä räjähdeteollisuuden toimintamahdollisuuksia nopeutetaan ja helpotetaan. Samalla luodaan edellytyksiä myös uusille työpaikoille. Toki tyytyväisyyttä lisää myös se, että vihreiden politikoinnin seurauksena syntynyt, jopa vuo-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2026 vp

sia kestävä ympäristöluvitusburokratia saa ohituskaistan, kun maanpuolustus eli suomalaisen kodin turvallisuus voidaan laittaa etusijalle.

Hallitusten tehtävä on katsoa tulevaisuuteen. Tämä ehdotus on yksi hyvä esimerkki siitä, että me rakennamme nyt Suomen tulevan puolustusteollisuuden edellytyksiä siihen turvallisuustilanteeseen, kun Ukrainan sota on päättynyt ja Venäjä siirtää sodan kovettamia sotilaita Suomen rajoille. Jos tilanteeseen reagoitaisiin vasta silloin, joskus myöhemmin, olisimme auttamatta myöhässä. Tänään luodaan turvallisempaa huomista ja perustaa siihen turvallisuustilanteeseen, joka edessämme on lähivuosina. Kiitos tästä ehdotuksesta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Pitko.

18.01 Jenni Pitko vihr: Arvoisa puhemies! Huoltovarmuuden ja turvallisuuden nimissä tarvitsemme todellakin uutta kotimaista puolustusteollisuutta Suomeen, ja näiden hankkeiden sujuva eteneminen on tärkeää. Jatkossa tämän esityksen mukaan yksityisille puolustusteollisuuden hankkeille voitaisiin siis antaa lupa kunnassa ilman normaalia kaavaprosessia. Tämänkaltaisen ohituskaista, sijoittamislupa, luotiin vihreän siirtymän hankkeille jo viime vuonna rakennuslaissa tämän eduskunnan aikana.

Haluan kuitenkin muistuttaa, että kaavaprosessi ei ole vain byrokratiaa, joka hidastaa hankkeita. Sillä on merkityksensä sujuvan maankäytön varmistamiselle mutta myös ihmisten osallistumisoikeudelle, ja se onkin yleensä se asia, mikä kaavaprosesseissa vie aikaa. Ihmiset haluavat osallistua heitä koskevaan ympäristön kehittämiseen ja varmistaa terveellinen ja turvallinen ympäristö itselleen ja perheilleen. Ihmisen näkökulmasta onkin ymmärrettävää, että ajatus siitä, että esimerkiksi dynamiittitehdas tai joku vastaava räjähdetehtas tulisi omalle asuinalueelle ilman tällaista perinteistä kaavaprosessia, herättää aika paljon huolta. Kyllä minä ymmärrän sen.

Siksi haluankin itse, kun saamme tämän ympäristövaliokunnan käsittelyyn, punnita näitä kahta arvoa: kansallisen turvallisuuden nopeasti muuttuneet tarpeet ja kotimaisen huoltovarmuuden varmistaminen ja toisaalta arvoa siinä, että ihmiset pääsevät osallistumaan oman ympäristön kehittämiseen. Miten ne tässä esityksessä suhtautuvat toisiinsa, ovatko ne tasapainossa? Miten varmistamme sen, että kansallisen turvallisuuden nimissä eivät kuitenkaan kaikki hankkeet lähde tätä kaistaa? Jo nyt näemme tämän vihreän siirtymän sijoittamisluvan yhteydessä, että siinä vihreä siirtymä on aika laajasti ymmärretty ja näitä lupia myönnetään muillekin kuin tämmöisille kriittisen nopeasti lupaa tarvitseville vihreän siirtymän hankkeille.

Ajattelen myös niin, että mitä tahansa tämän lain kanssa päädytäänkin tekemään, näitä prosessejahan tulee sujuvoittaa ja niitä voidaan sujuvoittaa monella tavalla. Erityisesti ajattelen, että on kohtuutonta, että nämä hankkeet jäävät hallinto-oikeuksien käsittelyyn jopa kahdeksi vuodeksi, koska hallinto-oikeudet ovat niin ruuhkautuneet — näiden resursointi lienee yhteinen asia, jota pitäisi edistää.

Otamme tämän valiokuntaan käsittelyyn niin rivakalla vauhdilla kuin tämän asian yhteydessä tarvitaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

18.04 Pinja Perholehto sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille tämänkin hallituksen esityksen esittelystä. — Hymähdin tässä itsekseni, koska oli hauska huomata,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2026 vp

että olin jo valiokunnan puheenjohtajan kanssa itse asiassa kohtuullisen samoilla ajatuksilla itselle kirjannut tästä muutaman huomion.

Ensinnäkin on varmaan niin, että maailma on muuttunut, ja kyllä se tunnustetaan, että kansallisen turvallisuuden tarpeet näkyvät oikeastaan kirjaimellisesti ihan kaikessa. Mutta yleisesti ottaen on nimenomaan näin, että on hyvä pohtia, kuinka johdonmukainen tai hyvä tapa toimia on sellainen menettely, jossa useammille erilaisille hanketyypeille lähdetään rakentamaan ohituskaistoja. Niin kuin tässä edustaja Pitko viittasi, meillä on jo hieman samantyyppinen, toki eri tarpeista kummunnut, nopeutettu menettely näille vihreän siirtymän hankkeille. Näen, että ongelma nimenomaan tällaisissa kiertoteissä on ensinnäkin se, että tämä luvituksen resursointi on tunnustettu ihan yksimielisesti meillä valiokunnassakin haastavaksi ja siitä on useamman kerran kantaa otettu. Toinen on nimenomaan tämä kaavoituksen ja osin myös kuntien itsehallinnon asema, joka oli myös huomioitu aika kriittisissäkin lausunnoissa koskien tätä hallituksen esitystä. Huomasin, että valmistelussa oli otettu kantaa myös siihen. Se, mikä tässä oli minusta ilahduttavaa, on toki se, että usein kun luvituksen yhteydessä jotakin nopeutetaan, herää huoli ympäristövaikutuksista, mutta tällä ei nyt ainakaan tällä tietoa tämän hallituksen esityksen mukaisesti pitäisi erityisiä ympäristövaikutuksia siinä mielessä olla, että se yvä ja muut tarpeelliset prosessit siellä säilyvät eikä niihin sinänsä mitään tasoa heikentäviä seikkoja ole tulossa.

Mielenkiinnolla odotan itsekin sitä, että saadaan tämä vielä valiokuntaan. Siellä nyt sitten erityisesti varmaan tätä luvituksen kokonaisuutta ja kaavoituksen asemaa tullaan tarkastelemaan, jos ja kun on niin, että tämä siihen liittyy ja kunnillakin monenlaisia näkemyksiä on ollut.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Immonen.

18.07 Tomi Immonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin tässä rauhoitella kollegoita hiukan siitä, että kenenkään takapihalle ei dynamiittitehdasta rakenneta. 30 vuoden sotilasuran jälkeen toimin viimeiset nelisen vuotta kolmannen logistiikkarykmentin hallintopäällikkönä ja kiersin aika paljon Puolustusvoimien räjähdevarastoja ja myöskin niitä tuotantolaitoksia. Puolustusvoimat jo sinällään — puhumattakaan siviiliyhteiskunnasta — hyvin tarkkaan säätelee, määrittää, ja sillä on vahvat turvallisuusmääräykset suojaetäisyyksiin rakentamiskohtien osalta, erittäin tarkat kriteerit siitä. Kenenkään ei tarvitse olla huolissaan, että hänen takapihalleen tällaista tehtäisiin, vaan meidän viranomaiset pitävät kyllä huolen siitä, että vaikka niin sanottu ohituskaista puolustusministeriön kautta tässä avautuu, niin varmuudella ne turvallisuustekijät huomioidaan sekä Puolustusvoimissa, siviiliyrityksissä että myöskin muualla. Tämän osalta ei tarvitse murehtia, turvallisuusnäkökohtien kannalta ei ainakaan lainkaan, ne tulevat varmuudella hoidettua. Siitä tähän tässä ei ole muutenkaan kyse. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

18.08 Pinja Perholehto sd: Kiitos, rouva puhemies! Ei ole tarkoitus pitkittää, mutta tästä edellisestä puheenvuorosta tuli mieleeni asia, jonka unohdin sanoa: Tokikin ymmärrämme myös sen, että ei varmaan ole kovin realistista ajatella, että tällaisia maanpuolustuksellisesti tärkeitä hankkeita, jotka tämänkaltaista menettelyä tarvitsevat, tulisi jotenkin kymmenittäin, saati sadoittain. Eli siinä mielessä, vaikka vertasin itsekin tähän vihreän siirtymän lu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 6/2026 vp

vitukseen, en tietenkään ajattele näin, että se ihan täysin sama olisi. Hienoa, jos ja kun siellä on näitä turvaetäisyyksiä ja muita ikään kuin peräautoja rakennettuna, mutta aina kun mennään ohi kaavoituksen ja tässä tapauksessa nyt sitten edetään ikään kuin tällaisella hankkekohtaisella lupamenettelyllä, niin se on kiistatta erilainen menettely, ja silloin sitä vaan on syytä aika huolella arvioida.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Marttinen, olkaa hyvä.

18.09 Työministeri Matias Marttinen: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Lämmin kiitos kansanedustajille hyvästä keskustelusta. Hienoa myös nähdä se, että itse asiassa kansallisen turvallisuuden vahvistaminen, se huoli, jakaa kyllä meitä kaikkia tässä salissa, ja se kuului kyllä myös teidän kaikkien puheenvuoroista läpi.

Valiokunnan puheenjohtaja pohti minusta hyvin ääneen myös näiden erilaisten näkökulmien tasapainottelua, mutta nähdäkseni tässä esityksessä on kuitenkin kyetty varsin hyvin vastaamaan myös näihin huomioihin. Kun aloitin nykyisessä tehtävässäni, niin havahduin siihen, että kyllähän meillä on tällä puolella nimenomaan maanpuolustuksellisten hankkeiden luvittamisen näkökulmasta aivan selkeitä ongelmia myös tässä luvituksessa. Meidän on minusta nyt välttämätöntä saada tehtyä näitä muutoksia, jotta toteutuvat nämä hankkeet, joita on lopulta lukumääräisesti aika vähän, ainakin vielä. Se on ehkä tärkeää myös muistaa, että tämä koskee nyt yksittäisiä hankkeita ainakin tällä hetkellä. Mutta taas toisaalta, jos näitä hankkeita on tarpeen toteuttaa jatkossa enemmän, niin ainakin sitten meillä tämä lainsäädäntöpohja on paremmassa kunnossa. On myös tärkeää muistaa se, että jotta tähän sijoittamislupaprosessiin pääsee, niin sen taustallahan on myös se puolustusministeriön oma arviointi, ja se taas osataan sitten kyllä rajoittaa aika paljon myös sitä hankkeiden joukkoa kaikkienensa. Kuten edustajat myös totesivat, niin yvahan tehdään joka tapauksessa tässä erikseen.

Palvelemme totta kai parhaalla tavalla eduskuntaa, ja virkakuntamme toimittaa tästä lisätietoa. Nähdäkseni tämä vastaa nyt hyvin pitkälti niihin tarpeisiin, mitä meidän puolustuspuolelta on tullut esille. Haluan myös lausua erittäin lämpimät kiitokset meidän ministeriön virkakunnalle, koska tämä esitys on valmisteltu äärimmäisen nopealla aikataululla, noin puolen vuoden aikana, ja on saatu nyt vastaavasti teidän käsittelyynne. Nyt tietysti on sitten teidän kansanedustajien vuoro, ja te päätätte, miten tämän ehdotuksen osalta taas vastaavasti käy. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ympäristövaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan ja talousvaliokunnan on annettava lausunto.